

MAAILMA
DOPINGUVASTANE
AGENTUUR

Sportlaste dopinguvastaste õiguste akt

[Heaks kiitnud WADA täitevkomitee 7. novembril 2019.]

Mängi ausat mängu

EESMÄRK

Tagada, et sportlaste dopinguvastase tegevusega seotud õigused on selgelt sätestatud, tutvumiseks kättesaadavad ja kõikjal kehtivad.

EESSÕNA

Maailma dopinguvastase koodeksi (edaspidi: koodeks) ja dopinguvastase programmi üks eesmärk on kaitsta sportlaste põhiõigust võtta osa puhtast spordist ning seeläbi edendada ja seista hea kogu maailma sportlaste tervise, samuti õiglaste ja võrdsete võimaluste eest.

Puhta spordi eduks tuleb kindlasti tagada sportlastele oma õigused ning veenduda, et nad on neist teadlikud ja saavad neid kasutada. Sportlaste õigused on sätestatud koodeksis ja rahvusvahelistes standardites.

Siinne akt on koostatud pärast põhjalikku nõupidamist erinevate maailma sportlastega ning see sisaldab neid õigusi, mida sportlased peavad enda jaoks eriti tähtsaks. Selles ei ole esitatud kõiki sportlaste õigusi. Akt ei ole siiski õigustloov dokument. Dopinguvastase tegevuse raames kehtivad juriidiliselt üksnes need

sportlaste õigused, mis on sätestatud koodeksis ja rahvusvahelistes standardites, sõltumata sellest, kuidas asjaomaseid õigusi kirjeldatakse siinses aktis. Vastuolude korral lähtutakse alati koodeksi ja rahvusvaheliste standardite sätetest.

Akti on WADA täitevkomitee WADA sportlaskomitee soovitusel järgides heaks kiitnud. Seda võib muuta, kui WADA sportlaskomitee esitab sellekohase soovitusel WADA täitevkomiteele.

Akt koosneb kahest osast. Esimeses osas on märgitud koodeksis ja rahvusvahelistes standardites sisalduvad õigused. Teine osa sisaldab sportlaste soovituslikke õigusi. Neid õigusi ei ole sätestatud koodeksis ega rahvusvahelistes standardites, kuid sportlased soovivad need dopinguvastastel organisatsioonidel hea tavana kehtestada.

ESIMENE OSA

Akti esimeses osas märgitud õigused on sportlastele tagatud koodeksi ja rahvusvaheliste standarditega.

1. Võrdsed võimalused

Sportlastel on spordiga tegelemisel õigus võrdsetele võimalustele, et saavutada parimaid tulemusi nii treeningutel kui ka võistlustel, kus ei osale dopingut kasutavad sportlased ega sportlaste tugiisikud või muud isikud või dopinguvastased organisatsioonid, kes muul moel rikuvad dopinguvastaseid reegleid ja nõudeid. (Koodeks, rahvusvahelised standardid.)

2. Erapooletud ja õiglased testimisprogrammid

Sportlastel on õigus erapooletutele ja õiglastele testimisprogrammidele, mis viiakse ellu nii, et tagatud on kõikide riikide kõikide sportlaste testimine kooskõlas koodeksi ja rahvusvaheliste standarditega. (Koodeks, rahvusvaheline testimis- ja uurimisstandard, koodeksi allkirjutajate-poolse täitmise rahvusvaheline standard.)

3. Ravi ja tervisega seotud õiguste kaitse

Sportlastel on õigus sellele, et neid ei survestataks mingil moel seadma dopinguga ohtu oma füüsilist või vaimset tervist.

Sportlastel on õigus hankida raviotstarbelise kasutamise erand (mis võimaldab haigusseisundiga sportlastel kasutada keelatud ainet või võtet) kooskõlas koodeksi ja raviotstarbelise kasutamise erandite rahvusvahelise standardiga. (Koodeksi artikkel 4.4.)

4. Õigus õigusemõistmisele

Sportlastel on õigus õigusemõistmisele, sealhulgas õigus esitada oma seletus, õigus asja õiglaselt arutada mõistliku aja jooksul õiglase, erapooletu ja oma tegevuses sõltumatu kolleegiumi poolt ning õigus õigel ajal saada põhistatud otsus, milles selgitatakse konkreetselt otsuse põhjusi.

Edasikaebamise korral on sportlasel õigus õiglasele, erapooletule ning oma tegevuses ja institutsionaalselt sõltumatule asja arutavale kolleegiumile, õigus kasutada oma kulul esindajat ning õigus saada õigel ajal kirjalik põhistatud otsus. (Koodeksi artiklid 8 ja 13, tulemuste haldamise rahvusvaheline standard.)

5. Õigus nõuda aruandmist

Sportlastel on õigus sellele, et mis tahes dopinguvastane organisatsioon, mille volialasse sportlane kuulub, annab oma tegevuse või tegevusetuse kohta aru vastavate kontrollisüsteemide kaudu, ning sportlasel peab olema võimalus teatada kõikidest tema arvates ilmnenuid nõuetele vastavuse probleemidest asjakohastele isikutele või dopinguvastasele organisatsioonile. (Koodeks, koodeksi allakirjutajatepoolse täitmise rahvusvaheline standard.)

6. Lokulööjate õigused

Sportlastel on õigus anonüümsele või konfidentsiaalsele vahendile, mille abil teatada kõikidest juhtudest, mil sportlased, sportlase tugiisikud ja muud isikud võivad olla kasutanud dopingut või mil dopinguvastased organisatsioonid ei täida koodeksit.

Sportlastel on õigus teatada dopinguvastaste reeglite võimalikest rikkumistest või koodeksi võimalikust täitmata jätmisest lokulöömissüsteemi kaudu, kartmata ähvardamist või hirmutamist, mille eesmärk on hoida ära sportlasepoolne heauskne teabe edastamine, ning sportlastel on õigus sellele, et neile ei makstaks kätte sedalaadi tõendite või teabe heauskse esitamise eest. (Koodeksi artikkel 2.11.)

7. Õigus koolitusele

Sportlastel on õigus saada dopinguvastastelt organisatsioonidelt dopinguvastast tegevust käsitlevat koolitust ja teavet. (Koodeksi artikkel 18, koolitustegevuse rahvusvaheline standard.)

8. Õigus andmekaitsele

Sportlastel on õigus sellele, et dopinguvastased organisatsioonid, mis koguvad, kasutavad ja jagavad nende isikuandmeid, käitlevad asjaomaseid andmeid õiglaselt, õiguspäraselt ja turvaliselt, sealhulgas on sportlastel õigus saada teavet nende isikuandmete töötlemise kohta, tutvuda isikuandmete koopiatega ning nõuda isikuandmete kustutamist, kui neid ei ole enam dopinguvastaseks tegevuseks vaja. (Koodeksi artiklid 5.5 ja 14.6 ning eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse rahvusvaheline standard.)

9. Õigus hüvitisele

Sportlasel on õigus nõuda teiselt sportlaselt või muult isikult kahju hüvitamist, kui teine sportlane või muu isik on dopinguvastase reegli rikkumisega tekitanud talle kahju. Kahju hüvitamise nõue tuleb esitada kooskõlas muude sportlase riigis kehtivate õigusaktidega peale koodeksi. (Koodeksi kommentaar artikli 10.10 juurde.)

Dopinguvastane organisatsioon võtab mõistlikke meetmeid karistatud sportlaselt tagasisaadud auhinnaraha ümberjaotamiseks nendele sportlastele, kellel oleks olnud sellele õigus, kui auhinnarahast ilma jäänud sportlane ei oleks võistelnud. (Koodeksi artikkel 10.11.)

10. Kaitstud isikute õigused

Koodeksi järgi kaitstud isikutena määratletavaid sportlasi kaitstakse lisaks nende vanuse või piiratud teovõime tõttu, sealhulgas piiratud suutlikkuse tõttu hinnata oma süüd, ning nende rikkumise avalikustamine ei ole kohustuslik. (Koodeksi artikkel 14.3.7.)

11. Õigused proovi võtmise ajal

Proovi võtmise ajal on sportlasel õigus saada näha dopingukontrolliametniku isikut tõendavat dokumenti, paluda lisateavet proovi võtmise käigu kohta, saada teavet selle kohta, milline asutus vastutab proovi võtmise eest, millist liiki proov võetakse ja millised tingimused peavad olema täidetud enne proovi võtmist, manustada vedelikke (välja arvatud juhul, kui sportlane on andnud analüüsi jaoks sobimatu suhtelise tihedusega proovi), paluda kaasa esindaja, hilineda dopingukontrollipunkti, kui selleks on mõjuv põhjus, saada teavet oma õiguste ja kohustuste kohta, dokumenteerida kõik proovi võtmisega seotud probleemid ning saada koopia proovivõtudokumentidest. (Rahvusvaheline testimis- ja uurimisstandard.)

12. Õigus B-proovi analüüsile

Kui sportlase A-proovi analüüs annab tulemuseks halva analüütilise leiu, on sportlasel õigus nõuda oma B-proovi analüüsi kooskõlas koodeksi ja rahvusvaheliste standarditega. (Kodeksi artiklid 2.1.2, 6.7 ja 7.2, tulemuste haldamise rahvusvaheline standard, rahvusvaheline laborite standard.)

Kui B-proovi analüüs ei kinnita A-proovi leidu ja asjaolud seda võimaldavad, lubatakse esialgse võistluskeelu saanud sportlasel osaleda ürituse eelseisvatel võistlustel. Võistkondliku spordiala puhul võib niisugune sportlane eelseisvatest võistlustest osa võtta, arvestades vastava spordiala rahvusvahelise alaliidu asjakohaseid reegleid juhul, kui sportlase võistkond võistlustes endiselt osaleb. (Kodeksi artiklid 7.2 ja 7.4.5 ning tulemuste haldamise rahvusvaheline standard.)

13. Muud õigused ja vabadused jäävad samuti kehtima

Olemasolevat õigust või vabadust ei loeta tühistatuks või piiratuks ainuüksi seetõttu, et asjaomast õigust või vabadust ei ole siinses aktis märgitud või see on siin märgitud vaid osaliselt.

14. Koodeksi või rahvusvaheliste standardite rakendamine ja sportlaste seisund

Akt ei muuda mingil moel koodeksi või rahvusvaheliste standardite rakendamist ega sportlaste seisundit nende dokumentide alusel.

TEINE OSA

Sportlaste soovituslikud õigused

Teises osas sisalduvad sportlaste soovituslikud õigused ei ole dopinguvastase tegevuse raames üldjuhul tunnustatud ega sätestatud koodeksis või rahvusvahelistes standardites. Siiski ärgitavad sportlased dopinguvastaseid organisatsioone neid õigusi oma volialas kehtestama ja rakendama, et veelgi edendada dopinguvastast võitlust, süsteemi läbipaistvust ja sportlaste õigusi selles süsteemis.

15. Õigus dopinguvastasele süsteemile, mis ei ole korrumpeerunud

Sportlastel peaks olema õigus osaleda treeningutel ja võistlustel, kus ei esine dopinguga seotud korrupsiooni ega mingis muus vormis dopinguga seotud manipulatsioone, mis võivad mõjutada väljakul või treeningul saavutatavaid tulemusi.

16. Õigus osaleda juhtimises ja otsuste langetamises

Sportlastega tuleks pidada nõu, kui luuakse ja muudetakse dopinguvastaseid reegleid, mida sportlased peavad järgima, samuti oleks õiglane ja õige, kui sportlased saaks väljendada oma seisukohti nende üle otsustusõigust omavates dopinguvastastes organisatsioonides ja neil oleks õigus osaleda niisuguste organisatsioonide juhtimises.

17. Õigus õigusabile

Sportlastel peaks dopinguasjade arutamisel ja edasikaebamisel olema õigus saada õigusabi.